

HANDLEDNING – BARN SOM SEXUELL HANDELSVARA

DEN HÄR LÄRARHANDLEDNINGEN BASERAS DELVIS PÅ DET UTBILDNINGSMATERIAL SOM TOGS FRAM TILL MUSIKHJÄLPEN 2017 MED TEMAT BARN ÄR INTE TILL SALU.

Övningar, uppgifter och frågeställningar i handledningen är indelade utifrån tre rubriker som också är tre av paragraferna i Barnkonventionen. Materialet utgår ifrån ett problematiserande och lösningsorienterat arbetssätt vilket gör att det är lätt att anpassa till flera av skolans ämnen och kurser. Till serien finns även arbetsblad som du hittar på urskola.se.

Att tänka på

Var uppmärksam på reaktionerna i gruppen. Både svenska och internationella undersökningar visar att så många som 20% av barn och unga har varit utsatta för någon form av sexuellt ofredande, sexuellt tvång eller övergrepp. Anteckna alltid webbadresser och telefonnummer till några olika stöd – och hjälporganisationer så att alla lätt kan ta del av dem och var noga med att förbereda gruppen på att barnsexhandel är ett ämne som ni ska arbeta med en tid framöver. Informera gärna elevhälsovården som då kan vara förberedda på frågor och reaktioner.

Introducera temat

Inled med att ställa frågan: Vad tänker du på när du hör ordet barnsexhandel?

- Låt gruppen reflektera tyst ett par minuter och be dem sedan att – anonymt - med ett par, tre meningar skriva ned sina tankar. Samla in, läs och sammanfatta för gruppen vad deras första tankar kring begreppet barnsexhandel är. Reflektera tillsammans innan ni går vidare.

Som introduktion till arbetet med temat barnsexhandel kan gruppen läsa vad till exempel UNICEF, Ecpat, Rädda Barnen eller Real Stars skriver om trafficking och sexhandel med barn. Använd även dessa organisationers fakta och information under arbetets gång.

- Välj vilka texter gruppen ska ta del av eller ge dem länktips och avsätt en viss tid för dem att läsa det de hittar. Arbeta parvis med att formulera tre till fem frågor som väcktes när ni läste.
- Samla in frågorna och återkom till dem under arbetets gång.

Genom att introducera temat på detta sätt kan du som leder arbetet anpassa frågeställningarna så att de tankar, associationer, reflektioner, oklarheter eller fördomar som gruppen har får chans att bearbetas.

Barnkonventionen artikel 34

Konventionsstaterna åtar sig att skydda barnet mot alla former av sexuellt utnyttjande och sexuella övergrepp. För detta ändamål ska konventionsstaterna särskilt vidta alla lämpliga nationella, bilaterala och multilaterala åtgärder för att förhindra;

(a) att ett barn förmås eller tvingas att delta i en olaglig sexuell handling.

(b) att barn utnyttjas för prostitution eller annan olaglig sexuell verksamhet.

(c) att barn utnyttjas i pornografiska föreställningar och i pornografiskt material.

1. Många sexuella övergrepp och handelstransaktioner sker idag över nätet. Där kan säljare och köpare mötas under anonyma former och med stora möjligheter att dra sig ur om man misstänker upptäckt.

- Deep web och darknet är begrepp som ofta förekommer i samband med barnsexhandel på nätet. Vad är det?
- Vad kan lagstiftning, myndigheter, polis och rättsväsende göra för att minska möjligheterna för köpare och säljare att mötas på nätet?
- Vilka möjligheter har Internetleverantörer att agera för att försvåra barnsexhandel?

2. I många fattiga länder är sexturism vanligt. Barn och unga prostituerar sig för sin försörjning och deras kunder är ofta turister från andra länder.

- Ta reda på hur några av de större researrangörerna arbetar för att motverka sexturism och barnsexhandel. Sammanställ vad de gör. Tips! Sök på Hållbart resande eller Hållbar resa.
- Finns det någon aktör som gör något som ni tycker att andra bolag borde ta efter? Vad och varför?
- Har någon i gruppen egen erfarenhet av att ha rest med någon av arrangörerna ni har undersökt? Känner ni igen att ni då har fått information om trafficking eller sexhandel?
- Vad innebär ECPAT:s uppförandekod (The Code)?
- Vilka andra länder är vanliga resmål för sexturister?
- Diskutera bilden av vem det är som köper sex under sin semesterresa. Stämmer den? Hur ser kvinnlig- respektive manlig sexturism ut och hur skildras den i media, på film och i böcker?

3. Fattigdom är en bidragande orsak till att barn och unga utsätts för sexuell exploatering. I FN:s globala mål för en hållbar utveckling är första målet att utrota världens fattigdom.

- På vilket sätt kan arbetet med att minska fattigdomen också vara ett arbete för att minska risken att barn utsätts för sexuell exploatering?
- Förklara hur konsumtion och levnadsvanor i den rika delen av världen kan kopplas till trafficking och barnsexhandel i andra delar av världen. Tips! Tänk på fair trade, miljöarbete, rättvisemärkning, uppförandekoder och medveten handel.
- Några saker som är gemensamma för länder med stor fattigdom är bland annat hög arbetslöshet, låga löner, låga skatteintäkter, korruption, underutvecklad infrastruktur och en svag offentlig sektor samt att länderna ofta är forna

kolonier. Jämför detta med situationen i några av de länder där många barn riskerar att drabbas av barnsexhandel. Finns det några samband?

4. Vad innebär bacha bazi?

- Ta reda på hur bruket av bacha bazi har varierat över tid i Afghanistan och vilka faktorer det är som bidrar till att det pågår idag.
- I områden och länder där det pågår krig och konflikter är risken för att barn ska utsättas för sexuell exploatering stor. Redogör för varför. Börja på individnivå och det enskilda barnets närmaste omgivning, vidare till gruppnivå och samhällsnivå.

5. Det finns många internationella samarbeten och överenskommelser som kommit till i arbetet mot barnsexhandel.

- Ta reda på vad Palermoprotokollet är.
- Vad är Interpol? Ge exempel på hur de arbetar mot barnsexhandel och trafficking.

6. Kriminella nätverk och organiserad brottslighet kan ligga bakom barnsexhandel. Det innebär att många olika aktörer är inblandade innan "varan", barnet, når den som till slut begår ett övergrepp.

- Gör en skiss över hur sådana kriminella nätverk kan se ut och fungera. Vilka olika aktörer ingår i nätverket och hur färdas pengar mellan de olika aktörerna? Sök på BRÅ:s, Brottförebyggande rådets, sida på ord som trafficking och organiserad brottslighet för att läsa mer.

7. Flickor som blir bortgifta avbryter ofta sin skolgång och förlorar sina barn- och ungdomsår. Ett barnäktenskap innebär också att flickorna förväntas ha sex med sin make som på så vis också tar makt över deras kroppar. Bristen på utbildning ökar risken för fattigdom och att själv bli förälder när man är ett barn leder till konsekvenser för den enskilda flickan men även för samhället.

- Vilket av FN:s globala mål för en hållbar utveckling handlar om jämställdhet? På vilket sätt är jämställdhet och flickors och kvinnors rättigheter viktiga för en hållbar samhällsutveckling?
- Använd globalis.se för att ta reda på i vilka länder och regioner barnäktenskap är vanligast. Finns det några likheter mellan dessa länder (i dess styrelseskick, ekonomi, religion, levnadsstandard och så vidare) som kan bidra till att barnäktenskap är vanligare där än i andra delar av världen?
- Tvång eller fri vilja? I många fall är barnäktenskap ett resultat av en uppgörelse eller transaktion mellan brudens familj och den blivande maken. Ibland kan den bortgifta flickan själv vilja ingå äktenskap av olika skäl. Diskutera var gränsen går för olika grader av tvång kontra den fria viljan och vems ansvar det är att flickor gifts bort.

- I Indien är barnäktenskap förbjudet i lag. Trots det uppskattar UNICEF att nästan hälften av alla flickor blir bortgifta innan de har fyllt 18 år. Ta reda på vad den indiska organisationen Institute of Health Management Pachod gör för att få den siffran att minska.
- Att bli gravid i tidiga tonåren innebär en ökad risk för både mamman och barnet. Ta reda på vilka risker mamma och barn utsätts för.

Barnkonventionen artikel 35

Konventionsstaterna ska vidta lämpliga nationella, bilaterala och multilaterala åtgärder för att förhindra bortförande och försäljning av eller handel med barn för varje ändamål och i varje form.

1.Genom förändrade attityder och värderingar kan saker förändras. Hitta tre bilder som skulle kunna visa en situation där det förekommer barnsexhandel. Var noga med att både välja bilder som visar en stereotyp situation (utifrån kön, ålder, etnicitet och så vidare) och en eller ett par bilder som visar helt andra delar av barnsexhandel. Visa bilderna för gruppen och be dem beskriva vad de ser. Låt dem sedan välja vilken bild de skulle använda i en artikel om barnsexhandel.

- Vilken bild var det flest som valde? Diskutera varför ni valde den bilden.
- Hur kan det påverka möjligheten att stoppa och förhindra sexhandel med barn om bilden av offer och förövare bygger på fördomar?
- När säger du ifrån? Ta reda på var man kan vända sig för att anmäla ett misstänkt barnsexbrott. Diskutera vad du skulle behöva se eller få reda på för att du skulle göra en anmälan.

2. Hur ser den svenska lagstiftningen ut gällande barnsexhandel?

- Sök på polisen.se och ta reda på hur svenska polis arbetar med brottslighet kopplad till handel med barn.

3.En viktig motor i barnsexhandeln är det faktum att det finns en efterfrågan på barn att utnyttja sexuellt. Lagstiftning och ett samhälles syn på sexualitet påverkar även förekomsten av sexhandel med barn och hur barns rättigheter tas tillvara. När det gäller exempelvis barnäktenskap medverkar ofta anhöriga i transaktionen.

- Barn är inte till salu. Kan människor vara till salu? Resonera utifrån olika sätt att se på var gränsen går mellan att köpa en tjänst och en vara. Några exempel: surrogatmödrar, tjänstefolk, barnarbetare i jordbruk, barnarbetare i fabrik, adoption, prostitution, telefonsex, barnpornografi, vuxenpornografi.
- När det gäller sexuella övergrepp mot barn och barnsexhandel talar man ibland om tillfällighetsförövare och preferensförövare. Vad är det?
- Hur ska man bemöta dem som köper sexuella tjänster av minderåriga? Vad krävs för att efterfrågan ska minska? Vad behöver samhälle, myndigheter och

privatpersoner få större kunskap om för att vi tillsammans ska kunna förhindra att nya sexköpare tillkommer?

- Vilka vägar går handeln med barn? Vilka länder kommer de flesta offren för barnsexhandel ifrån? I vilka länder finns förövarna?
- Diskutera begreppen dehumanisering, exotifiering och sexualisering och hur de kan kopplas till barnsexhandel och sexturism.
- Använd den så kallade push- and pullmodellen för att beskriva olika faktorer som påverkar barnsexhandeln.

4. I Sverige har frågan om barnnäktenskap blivit aktualiserad i och med den stora flyktingströmmen från bland annat Syrien.

- Hur har Sverige valt att möta dem som kommer som gifta där en av parterna är minderårig? Vad säger lagen?
- Hur behandlas paren som kommer? Hur ser det ut i olika kommuner? Vad beror skillnaderna på?
- Diskutera barnnäktenskap utifrån olika aspekter (tradition, religion, försörjning, kärlek, makt med flera).

6. "Så länge barnen inte syns i någon statistik, finns de inte. De är ett osynligt problem." Citatet är hämtat från en bloggpost på UNICEF.

- På vilket sätt skulle en bättre officiell statistik om barn och barns situation i fler av världens länder kunna bidra till att motverka barnsexhandel. Förklara!
- Även i Sverige försvinner barn. Försök att hitta siffror på hur många barn som försvinner i Sverige och vilka dessa barn är. Om ni hittade många olika siffror – vad kan det bero på? Finns det något som talar för att de barn som försvinner i Sverige kan vara offer för trafficking? Ge exempel!

7. Hur vi reser och varför vi reser förändras över tid. Idag är det många som vill kombinera sin semesterresa med någon form av volontärarbete.

- Vad tror ni det är som gör att volontärresor har blivit alltmer populära?
- Vad står begreppet volunturism för?
- På vilket sätt kan volontärresor ha en koppling till barnsexhandel?
- Ta reda på vad några olika arrangörer av volontärresor ställer för krav på dem som ska arbeta med barn.
- Arbeta vidare med frågor kring hållbart resande. Sök på schystresande.se för att läsa mer.

8. Många organisationer som arbetar mot barnsexhandel arbetar även aktivt för att se till att ge världens flyktingar säkra flyktvägar.

- På vilket sätt skulle säkra flyktvägar kunna förhindra att barn blir offer för barnsexhandel?
- I vilka olika situationer under en flykt är risken som störst att ett barn eller en minderårig utsätts för sexuella övergrepp?

- Ge förslag på vad som skulle kunna förhindra att det sker.

9. Förklara hur en omfattande svart arbetsmarknad och hög korruption bidrar till att gynna handel med barn och annan trafficking.

Barnkonventionen artikel 39

Konventionsstaterna ska vidta alla lämpliga åtgärder för att främja fysisk och psykisk rehabilitering samt social återanpassning av ett barn som utsatts för någon form av vanvård, utnyttjande eller övergrepp; tortyr eller någon annan form av grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning; eller väpnade konflikter. Sådan rehabilitering och sådan återanpassning ska äga rum i en miljö som befrämjar barnets hälsa, självrespekt och värdighet.

Många organisationer arbetar med att stötta och rehabilitera barnsexhandelns offer. På lokal nivå i de länder varifrån många av barnsexhandelns offer kommer arbetar myndigheter och frivilliga för att ge utsatta barn och unga en ny chans.

- Arbeta i grupper med att ta reda på:
  - a) vilket stöd den som har utsatts för sexuella övergrepp kan behöva i ett första skede
  - b) hur det kan gå till att frita barn och unga som blivit utsatta för barnsexhandel
  - c) hur olika lokala organisationer arbetar för att förhindra trafficking, påverka värderingar och lagstiftning och förbättra förhållandet för dem som är utsatta eller riskerar att drabbas.
- Vad krävs av ett samhälle för att komma till rätta med en organiserad trafficking och barnsexhandel? Gör ett debattinlägg där följande ord och begrepp finns med: demokrati, värderingar, utbildning, korruption, jämställdhet, lagstiftning.
- Om ni fick ett oväntat tillskott av en stor summa pengar att satsa på ett eller flera projekt för att hjälpa och stötta barn och unga som utsatts för eller riskerar att drabbas av barnsexhandel, vad skulle ni göra? Beskriv er satsning och motivera ert val.
- Ni har fått möjlighet att starta en utbildning om trafficking och sexhandel för en grupp vuxna i ett land där det drabbar många. Gruppen kan vara hur stor som helst, men måste bestå av olika kategorier av människor. Välj utifrån till exempel:
  - a) yrke
  - b) ålder
  - c) maktposition
  - d) kön
  - e) boendesituation
  - f) utbildningsnivåDiskutera och motivera era val.

Temats kopplingar till skolans verksamhet och ämnen

Samhällskunskap åk 7 – 9

Rättigheter och rättsskipning

- De mänskliga rättigheterna inklusive barnets rättigheter i enlighet med barnkonventionen. Deras innebörd och betydelse samt diskrimineringsgrunderna i svensk lag.
- Olika organisationers arbete för att främja mänskliga rättigheter.
- Hur mänskliga rättigheter kränks i olika delar av världen.

Samhällsresurser och fördelning

- Hur hushållens, företagens och det offentliga ekonomi hänger samman. Orsaker till förändringar i samhällsekonomin och vilka effekter de kan få för individer och grupper.
- Hur länders och regioners ekonomier hänger samman och hur olika regioners ekonomier förändras i en globaliserad värld.
- Arbetsmarknadens och arbetslivets förändringar och villkor, till exempel arbetsmiljö och arbetsrätt. Utbildningsvägar, yrkesval och entreprenörskap i ett globalt samhälle. Några orsaker till individens val av yrke och till löneskillnader.
- Skillnader mellan människors ekonomiska resurser, makt och inflytande beroende på kön, etnicitet och socioekonomisk bakgrund. Sambanden mellan socioekonomisk bakgrund, utbildning, boende och välfärd. Begreppen jämlikhet och jämställdhet.

Programtips

- Filmen *När ingen ser* med tillhörande handledningsmaterial finns att ladda ner på ECPAT:s sida på nätet.
- På urskola.se finns pjäsen *Dream business* med tillhörande handledning och korta faktafilmer om trafficking. Pjäsen skildrar offren för trafficking och de övergrepp några unga flickor utsätts för.
- *Sold – en film om trafficking*, om en ung flicka från Nepal som hamnar på en bordell i Indien. Tillhörande handledning finns. Sök på sli.se.
- *Uppdrag Skolväg – Sanjana i Indien*, om Sanjana som bor i bordellkvarter i Indien. Sök på urskola.se.
- *Barnministeriet dokumentär – Anna såld*, om 13-åriga Anna som säljs till flera män av en äldre kamrat. Sök på urskola.se.
- *UR-samtiden - Internationella brottsofferdagen 2017, Skydda barn från sexuell exploatering*. Sök på urskola.se.
- *Volonturism – på gott och ont*, röster från Sydafrika där frivilliga, byråer och samordnare delar sina erfarenheter och tankar om volonturismen och dess framtid. Tillhörande handledning finns. Sök på sli.se

Länktips

<https://unicef.se>

<https://blog.unicef.se>

<https://manniskohandel.se>

<http://www.ecpat.se>

<https://www.youtube.com/user/HumanRightsWatch>

<http://lyssna.nu>

<http://www.schystresande.se>

<http://www.globalamalen.se/om-globala-malen/>

<https://www.raddabarnen.se/>

<http://www.thecode.org/>

<http://realstars.eu/>

<http://www.abf.se/Globalkoll/>

<https://skratt.nu/> (Clowner utan gränser)

<http://maitinepal.org>

Litteratur:

Natalie Gerami, Tysta rop: barns berättelser om sexhandel